

Miljöprogram med miljöpolicy

Motala kommun

Beslutsinstans: KF
Datum: 2014-08-25

Diarienummer: 13/KS 0111
Paragraf: KF §86

Reviderande instans:
Datum:

Diarienummer:
Paragraf:

Gäller från: 2014-08-25

1. Bakgrund och syfte

Kommunstyrelsen ska enligt fastställt reglemente samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten samt verka för en god miljö i kommunen. Kommunstyrelsen beslutar om kommungemensamma resultatmål och aktiviteter för beslutat inriktningsmål.

Dokumentets syfte är att redovisa hur kommunfullmäktiges inriktningsmål för hållbar miljö ska implementeras i den kommunala verksamheten. Miljöprogrammet ger en samlad beskrivning av hur Motala kommun som organisation ska bidra till att genomföra de nationella och regionala miljömålen genom lokala mål, strategier och planer

Dokumentet redovisar politiska ställningstaganden för kommunens långsiktiga miljöarbete baserat på lokala behov, förutsättningar och prioriteringar. Miljöprogrammet beskriver syfte, struktur och relation mellan kommunala styrdokument inom miljöområdet. Ansvar och roller för planering och genomförande av kommunens interna miljöarbete i enlighet med kommunens ledningssystem LedMot klagörs. Resultatmål och åtgärder redovisas i respektive styrdokument.

Det nya dokumentet Miljöprogram innehåller även Miljöpolicy för Motala kommun.

Hyr styra mot hållbar utveckling?

Nationell nivå

Den miljömässiga dimensionen i begreppet hållbar utveckling definieras i de nationella miljömålen. Den 22 juni 2010 beslutade riksdagen om en ny målstruktur för miljöarbetet i Sverige, en ny organisation och nya bedömningsgrunder för miljö kvalitetsmålen. Målstrukturen utgörs numera av generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål.

För att Sverige ska nå miljö kvalitetsmålen behöver riksdag, regering, myndigheter, länsstyrelser, kommuner, företag, frivilliga organisationer och enskilda individer engagera sig och ta sin del av ansvaret. Det övergripande ansvaret för genomförande har fördelats på olika sektorsmyndigheter som Naturvårdsverket, Boverket, Skogsstyrelsen och Kemikalieinspektionen.

En samlad information om miljömålsarbetet i Sverige och tillståndet i miljön finns på den nationella miljömålsportalen, www.miljomal.se. Mer information finns också hos länsstyrelsernas miljömålsnätverk RUS.

De 16 nationella miljö kvalitetsmålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Östergötland berörs av femton miljö kvalitetsmål eftersom länet saknar fjällmiljöer.

Regionen

På regional nivå samordnas miljömålsarbetet av Länsstyrelserna som tillsammans med länets aktörer arbetar för att miljömålen ska få genomslag i länet och miljö kvaliteten förbättras. Ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen har upprättats i brett samarbete mellan kommuner, organisationer och näringsliv. Länsstyrelserna följer också upp tillståndet i miljön och hur miljöarbetet fortskrider.

I maj 2012 antog Regionförbundet Östsams fullmäktige ett regionalt utvecklingsprogram, RUP, som ska vara vägledande för kommuner, landsting, statliga myndigheter, näringsliv och det civila samhället. En av programmets åtta strategier handlar om att ställa om regionens utveckling i en riktning som är ekologiskt hållbar ur ett lokalt och ett globalt perspektiv. Särskild vikt läggs vid att öka regionens robusthet mot höjda energipriser och att minska användningen av naturresurser. Det konstateras att regionen måste kraftsamla under de närmaste åren för att långsiktiga energi- och klimatpolitiska mål ska kunna nås.

Regionförbundet Östsam har under 2013 utarbetat ett insatsprogram som preciserar regionens ambitioner för energi- och klimatfrågor så som de uttrycks i det regionala utvecklingsprogrammet. Syftet är att de insatsområden som pekas ut ska initiera konkret handling. Regionförbundet och Länsstyrelsen har drivit programprocessen tillsammans utifrån sina respektive uppdrag. Länsstyrelsens åtgärdsförslag har införlivats i insatsprogrammet för Energi och Klimat.

Kommunen

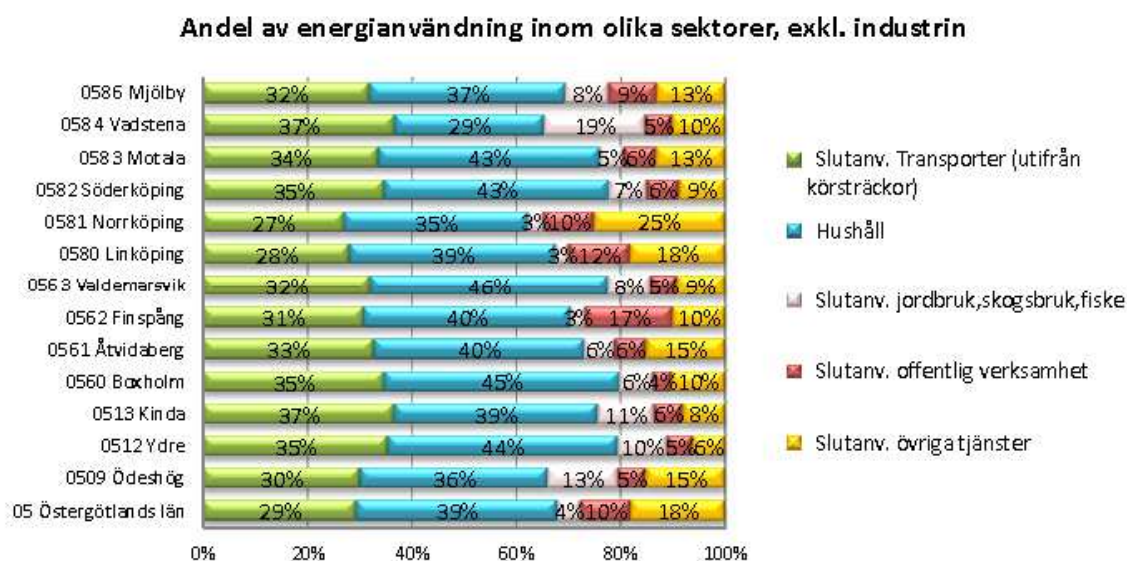
Kommunerna har flera avgörande roller i arbetet för att nå miljömålen som ledande aktör i samhällsutvecklingen, inspiratör, myndighet och verksamhetsutövare. Genom att översätta nationella och regionala miljömål till lokala mål och åtgärder kan miljömålen bli verksamma redskap i den lokala politiken för en bättre miljö både globalt och lokalt.

Kommunerna har även ett formellt ansvar att uppfylla vissa planeringsuppdrag som definieras i svensk lagstiftning medan andra styrdokument endast är rekommendationer i sektorsmyndigheternas handböcker och råd. I bilaga 2 redovisas lagstadgade styrdokument och deras status. Kommunen har i sin roll som verksamhetsutövare ett ansvar både att följa gällande lagstiftning och att inspirera andra som ett gott föredöme. För att säkerställa att verksamheten uppfyller lagstadgade krav och beslutade mål har Tekniska förvaltningen vatten och avfall implementerat ett miljöledningssystem enligt standarden ISO 14001. Enligt standarden skall organisationen ha en miljöpolicy med ett åtagande om ständiga förbättringar och förebyggande av förorening. Organisationen ska även förbinda sig att följa tillämpliga lagkrav och andra krav relaterade till organisationens miljöaspekter.

2. Nulägesbeskrivning

Det attraktiva och klimatsmarta Motala är ett av fyra politiskt prioriterade områden och hållbarhetsfrågorna utpekade som en strategisk framtidsfråga i kommunens gemensamma planeringsförutsättningar. Ekonomi framhålls som en viktig drivkraft i det interna miljöarbetet.

I Motala kommun har arbetet för att minska klimatpåverkan prioriterats. Stora satsningar har gjorts att fasa ut fossila bränslen i fastighetsbeståndet och fordonsflottan, att energieffektivisera och spara. De totala utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser har minskat med ca 6 % mellan åren 2005 och 2010. Samtidigt kan konstateras att vi med den nuvarande minskningstakten inte kommer att uppnå det beslutade målet om en utsläppsnivå på 2,0 ton CO₂ per kommuninvånare till år 2020.

Figur 1. Andel av total energianvändning exklusive bygg- och industriverksamhet inom olika samhällssektorer år 2010. Transportsektorns utsläpp beräknade utifrån fordonens körsträckor. Källa: SCB/Ötsam

Som framgår av den samlade energianvändningen i Motala kommun år 2010 står hushållen för den största delen av förbrukningen. Transporterna representerar ca en tredjedel av energiförbrukningen genomfartstrafiken oräknad. Slutanvändning i offentlig verksamhet uppgår till ca 6%.

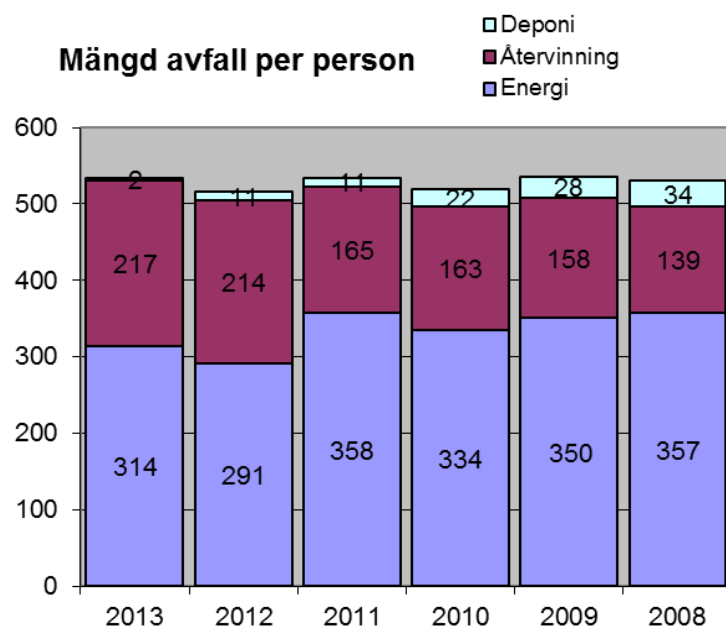
Industri och byggverksamhet förbrukar ca 10 % av den totala energiförbrukningen i Motala kommun.

Kommunen har i sin verksamhet flera möjligheter att påverka genomförandet av miljö kvalitetsmålen:

- Ledande aktör inom samhällsutvecklingen
- Myndighetsutövning
- Egen verksamhet inom förvaltningarna
- Inspiratör

Vår livsstil medför även en ständigt ökande användning av råvaror. Vi blir bättre på att rena och återvinna men eftersom den totala resursförbrukningen ökar så ökar även belastningen på ekosystemet. Ett konkret och åskådligt exempel ger kommunens avfallsstatistik.

Materialåtervinningen ökar medan andelen sopor som blir energi minskar vilket överensstämmer med den s k avfallshierarkin. Den restfraktion som läggs på deponi uppgick år 2013 till ca 1 % eller endast 2 kg/person. Under 2013 återvanns 55 % av alla matrester i Motala till biogas och biogödsel som ett resultat av införandet av hushållsnära hämtning av organiskt avfall i den s k ”gröna påsen” vilket innebär att det nationella målet 50% nåddes. Trots detta fortsätter mängden avfall att öka vilket innebär att kommunens mål om högst 500 kg avfall per person år 2014 troligen inte kommer att nås.

Omsättningen av råvaror och produkter i samhället medför att olika kemiska substanser sprids i hela ekosystemet. Trots ett intensivt arbete med både förebyggande aktiviteter och reningsteknik, ökar halterna av kadmium i kommunens avloppsslam och förhöjda halter av zink och koppar har förekommit under 2013. Inga direkta skillnader i halter har kunnat konstateras mellan bostadsområden och industriområden vilket skulle kunna tolkas som att det är användningen av våra varor snarare än produktionen som orsakar föroreningen. Ett framgångsrikt arbete med att rena, förbjuda och fasa ut farliga ämnen gör att kända föroreningar som PCB och kvicksilver minskar i Vätterns fisk. Samtidigt tillkommer nya ämnen som flamskyddsmedel och mjukgörare där en ökande trend kan noteras. Även gamla synder i form av förorenad mark återstår till stor del att hantera.

Naturliga processer kan till viss del motverka effekterna av mänsklig påverkan. Rening av vatten i våtmarker eller dämpning av höga flöden, skogens produktion av förnybar bioenergi och insekters pollinering av våra grödor är exempel på värdefulla ekosystemtjänster. Väl fungerande ekosystem kännetecknas bland annat av en hög biologisk mångfald. Allvarliga varningstecken är därför när andelen hotade arter i Sverige ökar. Grupper som minskar är exempelvis fåglar knutna till småbiotoper i odlingslandskapet. Av de 70 fågelarter som följs som en indikator på den biologiska mångfalden, låg år 2013 den säkerställda minskningen enligt index 8 % under startvärdet år 2002. I Motala kommun uppgår arealen skyddad natur till 2718 ha eller 2%. Av kommunens 180 sjöar är än så länge bara 12 sjöar, 28 vattendrag och 23 av grundvattenförekomsterna statusklassade enligt vattendirektivet.

3. Lokala strategier och prioriteringar

Motala kommun har ett ledningssystem, LedMot, som beskriver hur vi styr, driver och utvecklar vår verksamhet och våra tjänster mot beslutade mål och politiska prioriteringar. Inför mandatperioden 2015 – 2018 föreslås en översyn av nuvarande mål och uppdrag inom ramen för LedMot enligt nedanstående redovisning:

Inriktningsmål för hållbarhet

Kommunfullmäktige har formulerat fem gemensamma inriktningsmål som enligt kommunens ledningssystem LedMot skall vara styrande för all verksamhet. Inriktningsmålen ska gälla över flera mandatperioder och är ej direkt uppföljningsbara. Ett av de beslutade inriktningsmålen avser kommunens arbete för hållbar utveckling:

- *Motala kommun ska genom sin verksamhet och sina beslut sträva efter ett hållbart samhälle*

I miljöpolicy för Motala kommun redovisas vägledande principer för hur vi gemensamt ska verka för att styra verksamheten mot en hållbar utveckling, se bilaga 1.

I miljöprogrammet beskrivs vad som ska genomföras för att kommunen i sin verksamhet och sina beslut ska styra mot en hållbar utveckling avseende miljö konkretiseras i mål för respektive nivå.

Hur styr Motala kommun mot ökad hållbarhet miljö?

Naturvårdsverket konstaterar att 14 av 16 beslutade nationella miljö kvalitetsmål inte kommer att kunna uppnås till år 2020. För att kunna nå de långsiktiga målen till år 2050 krävs breda uppgörelser kring färdriktningen och drastiska utsläppsminskningar i de industrialiserade länderna. Många av de åtgärder som krävs rör den kommunala nivån.

Länsstyrelsen gör årligen en bedömning av måluppfyllelse på regional nivå för 12 av totalt 15 miljö kvalitetsmål. I Länsstyrelsens bedömning av miljö kvalitetsmålen 2013 bedöms två miljö kvalitetsmål vara möjliga att nå till 2020; Bara naturlig försurning och Frisk luft. Övriga tio miljö kvalitetsmål bedöms inte vara möjliga att nå till 2020 med idag planerade eller beslutade styrmedel. Miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms på nationell nivå.

Motala kommun ska verka för att de nationella generationsmålen för miljö uppnås genom att i sin verksamhet följa beslutad miljöpolicy samt antagna strategier och mål. Kommunens strategier och prioriteringar av de regionala miljömålen baseras på den analys som redovisas i Miljömålsuppföljningen 2013. Utpekade insatsområden i den regionala utvecklingsplanen, RUP och de konkretiseringar som beskrivs i förslaget till insatsprogram för energi och klimat har vidare beaktats.

Kommunens övergripande strategi för att genomföra de nationella miljömålen kan sammanfattas i tre insatsområden med koppling till klimat, miljö och natur. Behovsanalysen baseras på kommunen som geografiskt område och åtgärdsförslagen riktas till alla boende och verksamma inom kommunen.

Insatsområde 1: Ett klimatsmart Motala

Den nationella färdplanen för ett koldioxidneutralt Sverige år 2050 är ett uppdrag som kräver handling på den lokala nivån. Målsättningen är en fossiloberoende kommun. En stor utmaning är att stimulera utvecklingen mot ett mer transportsnålt samhälle samtidigt som Östergötlands utveckling som en flerkärning stadsregion fördjupas. En god samhällsplanering är avgörande och utvecklingen av resurseffektiva transportsystem en nödvändighet. Påbörjade insatser för lokal produktion av biogas och en fossiloberoende fordonsflotta med mer energieffektiva fordon och förnybara, helst lokala drivmedel måste fullföljas och kompletteras med lokalt producerad el. I all verksamhetsplanering och upphandling bör åtgärder för att minska transportarbetet prioriteras. Exempel på insatsområden är samordnad distribution av varor och närproducerad mat. Klimatåtgärder för minskad biltrafik bör samordnas med folkhälsoarbetet. Att ersätta korta bilresor med gång eller cykel ger positiva synergier i form av mer fysisk aktivitet samt minskade luftföroreningar och buller. Funktionsblandade samhällen med god tillgång till kollektivtrafik ökar förutsättningarna för social integration. Kommunen bör även verka för att öka tillgängligheten till det regionala pendeltågssystemet med tågstopp i Godegård och Fågelsta samt kortare restid till Linköping.

Det har ett stort symbolvärde att kommunen tar ett särskilt ansvar för det offentliga fastighetsbeståndet. Det pågående arbetet med energieffektivisering bör därför fullföljas och fördjupas i samverkan med brukarna. Användning av förnybara energikällor ska prioriteras. Vid upphandling av produkter och tjänster ska krav på energieffektivitet ställas där så är relevant. Ett livscykelperspektiv ska tillämpas vid inköp av produkter för ökad resurseffektivitet i material- och energianvändning. Kommunen ska stimulera introduktion av ny energieffektiv teknik vid nybyggnation exempelvis genom passivhus och vid försäljning av kommunal mark för byggande tillses att bebyggelsen blir så energieffektiv som möjligt. Kommunen har även ett ansvar för att bedriva opinionsbildning i energi- och klimatfrågor exempelvis genom medborgardialog och i samband med myndighetsutövning.

Insatsområde 2: Rent och resurssnålt med råvaror i kretslopp

Flera av de nationella miljö kvalitetsmålen som frisk luft, rent vatten och en giftfri miljö, upplevs som en självklarhet men hotas ständigt av vår livsstil. Genom stora ansträngningar i reningsteknik och förändrade beteenden har många av miljöproblemen i Sverige bemästrats, men ökad konsumtion och nya kemikalier skapar ständigt nya utmaningar. Den ökade globala kemikalie- och varuproduktionen orsakar en diffus spridning av farliga ämnen i hela kedjan från råvara, produktion, användning och till avfallshantering. Nya orosmoment med potentiellt stora miljöeffekter är exempelvis flamskyddsmedel, hormonstörande ämnen och nanopartiklar.

Kommunen ska aktivt verka för att minska spridningen av farliga ämnen till miljön genom att ställa miljökrav i upphandling, bedriva ett ambitiöst tillsynsarbete samt genomföra fortsatta satsningar i syfte att minska föroreningshalterna i avloppsslammet där även hushåll och företag involveras. I den egna verksamheten ska användningen av kemikalier aktivt begränsas och andelen ekologisk mat i den kommunala verksamheten fortsätta att öka. Sanering av förorenade områden stimuleras. Giftfria miljöer för barn ska prioriteras.

Avfallsmängderna ska minskas genom åtgärder som förebygger uppkomsten av avfall. Behandlingen av det avfall som ändå uppstår ska hanteras enligt avfallshierarkin, det vill säga först förberedelse för återanvändning därefter materialåtervinning, följt av annan återvinning och sist bortskaffande. Principen bör aktivt tillämpas i den kommunala verksamheten. Konkreta insatser är att minska matsvinnet i kommunens kosthantering och att öka sorteringen av organiskt avfall.

Kommunala verksamheter och myndigheter ska i samverkan med det lokala näringslivet aktivt verka för att tillämpliga regelverk och övergripande mål efterlevs genom förebyggande arbete och tillsyn.

Insatsområde 3: Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

För att nå målet gynnsam bevarandestatus för i Sverige naturligt förekommande naturtyper och arter är det av stor betydelse vad som sker i vardagslandskapet. Hänsyn i nyttjandet av mark och vatten men även skötselåtgärder utanför skyddade områden är därför av största vikt. Övergödning av våra vatten ska aktivt motverkas i samverkan mellan offentligt och privat. Områden med särskilt höga värden för natur och friluftsliv bör ges ett långsiktigt formellt skydd.

Kommunen bör även vara en motor i det lokala naturvårdsarbetet. Tillsammans med andra aktörer har vi ett särskilt ansvar för hotade arter med viktiga bestånd inom kommunens gränser som spetsnate, kransalger, Vätterns relikter, trumgräshoppa och kornknarr. Generella åtgärder som kan vidtas på egen mark är anläggning av nya våtmarker, introduktion av hyggesfria avverkningsmetoder samt gynnande av odlingslandskapets arter i planering och drift exempelvis genom betesdrift och anpassad slätter

Tätortsnära grönområden har stor betydelse som hälsofrämjande miljöer. Tillgången till parker och grönområden med höga upplevelsevärden behöver säkras och den biologiska mångfalden och kulturmiljön utvecklas. Stor hänsyn ska tas till naturen som en värdefull resurs för motion, friluftsliv och fiske. Naturen och kulturlandskapet är även ett levande kulturarv att bevara och utveckla som en länk till vår historia. Genom en fortsatt satsning på utomhuspedagogik skapas tidigt en förståelse för ekosystemets funktion hos barn och ungdomar.

En förutsättning för det hållbara samhället är att ekosystemets förmåga att långsiktigt leverera livsnödvändiga tjänster säkerställs. I ställningstagande rörande hushållning med mark och vattenresurser måste inriktningsmålet beaktas och prövas och det nationella miljömålet God bebyggd miljö implementeras i kommunens framtidsarbete. Lokala frågeställningar att fokusera på är exempelvis dagvattenhantering och miljövänligt brukande av vattenkraft. En fråga med stort symbolvärde är att återskapa de fria vattenvägarna i Motala ström.

Kommunala mål och indikatorer för hållbarhet/miljö

Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta kommungemensamma resultatmål för de av kommunfullmäktige antagna gemensamma inriktningsmålen. Kommunstyrelsen har ansvar för att följa upp de gemensamma resultatmålen. Inriktningsmålet ska konkretiseras i mål och åtgärder för genomförande som redovisas i separata styrdokument, se kapitel 4. Styrdokumentet ska utgå ifrån de nationella och regionala miljömålen samt följa de politiska prioriteringar och ekonomiska ramar som fastställts. Varje nämnd ansvarar för att aktivt arbeta med planering, genomförande och uppföljning av beslutade mål och strategier avseende kommunens miljöarbete i enlighet med miljöprogrammets ansvarsfördelning.

De politiska facknämnderna har ansvar för att den verksamhet som utförs i kommunen fungerar och utvecklas i enlighet med vad som följer av lagstiftning och den inriktning som bestämts av kommunfullmäktige. De inriktningsmål som fastställts av kommunfullmäktige bryts ned av den ansvariga nämnden till resultatmål. Nämnden ansvarar för uppföljningen av sina resultatmål. Nämnden ska följa den egna verksamheten och ta initiativ till de förändringar och förbättringar som behövs. Detta innebär även ett ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig.

Översyn av resultatmål varje mandatperiod

Efter valet 2014 tillsätts en tillfällig beredning för politiska prioriteringar med uppdrag att presentera nya resultatmål inför den nya mandatperioden. Nya kommungemensamma resultatmål för miljö kommer att redovisas i ett samlat förslag till nya mål för mandatperioden 2015 – 2018.

4. Styrdokument Hållbarhet/miljö

Motala kommun väger samman den nationella lagstiftningen och den politiska viljeinriktningen i kommunen i olika styrdokument som används för att leda verksamheten. Förvaltningarna beskriver genom verksamhetsplaner hur lagstiftning och politiska mål ska uppfyllas. Hur den kommunala verksamheten ska styra mot en hållbar utveckling där miljöpåverkan beaktas i varje beslut på alla nivåer i organisationen beskrivs i miljöpolicy för Motala kommun, se bilaga 1. Ledningssystemets yttersta del mot medborgare och kunder är servicegarantier som tydliggör innehåll och standard i kommunens tjänster. Servicegarantier ska tillämpas oavsett vem som utför tjänsten. Dokumentens inbördes struktur och namn regleras i LedMot.

Kommunen kan i sitt uppdrag även påverka externa aktörers miljöpåverkan inom kommun som geografiskt område. Exempel på detta är:

- fysisk planering (ÖP, DP)
- verksamhetsstyrning (regelverk, taxor och avgifter)
- tillsyn (kontroll av regelefterlevnad)

Kommunens långsiktiga planeringsdokument ger underlag för såväl internt utvecklingsarbete som styrning och formell prövning av, samt villkor för, exempelvis bygglov i kommunens myndighetsutövning. De reglerar även förutsättningar för gemensamma uppdrag som översiktlig planering, avfallshantering och VA-system. Vissa planeringsunderlag regleras i nationell lagstiftning medan andra upprättas utifrån organisationens egna behov på frivillig basis.

Politiskt beslutade inriktningsmål, strategier och prioriterade områden ska vara vägledande i upprättande av de planer och/styrdokument som redovisas i miljöprogrammet.

Aktiviteter för genomförande redovisas i förvaltningarnas verksamhetsplaner.

Ansvarig nämnd ska säkerställa att förtecknade dokument är aktuella och uppdaterade samt att nödvändiga resurser ställs till verksamhetens förfogande.

I bilaga 2 redovisas år för antagande samt politiskt ansvar för kommunala styrdokument med en direkt koppling till de nationella miljömålen.

I bilaga 3 redovisas hur de olika dokumenten styr mot de nationella miljömålen.

Inom verksamheterna kan det finnas ytterligare behov av att förtydliga det politiska uppdraget i form av handlingsplaner och program. Dessa dokument hanteras i enlighet med LedMot.

Miljöprogram

Konkretiserar hur beslutat inriktningsmål för hållbarhet miljö ska implementeras i den kommunala organisationen. Nationella och regionala miljömål med tillhörande åtgärdsprogram ska vara vägledande vid utformning av kommunala styrdokument med avseende på inriktning och målnivåer. De strategier som redovisas i programmets insatsområden beskriver politiska prioriteringar för kommunens långsiktiga miljöarbete.

Politiskt ansvar:	KS
Ansvar:	KLF Stab
Medverkande:	Alla berörda förvaltningar och verksamheter
Antagande:	KF
Uppdatering	Varje mandatperiod

Styrdokument kopplade till externa krav

Miljöpolicy **04/KS 0226**

Miljöpolicyen beskriver vilket förhållningssätt som gäller för de kommunala verksamheterna avseende miljöfrågor. Enligt standarden ISO 14001 skall certifierade organisationer ha en antagen miljöpolicy som bland annat innehåller ett åtagande om ständiga förbättringar och förebyggande av förorening samt att tillämpliga lagkrav och andra krav som organisationen berörs av och som är relaterade till organisationens miljöaspekter, ska följas. Två enheter inom Tekniska förvaltningen är år 2014 certifierade enligt standarden ISO 14001.

Politiskt ansvar:	KS
Ansvar:	KLF Stab
Medverkande:	Alla berörda förvaltningar och verksamheter
Antagande:	KF 2004-08-30 § 83
Uppdatering	2004, Varje mandatperiod eller vid behov

Tillhörande styrdokument:

- Miljöledningssystem ISO 14001 med interna mål för TF Vatten och återvinning

Lagstadgade kommunala styrdokument

Översiktsplan **04/KS 0160**

Enligt den behovsanalys som utfördes i samband med aktualitetsprövningen 2009 bör kommunens planeringsresurser i första hand koncentreras till projekt som bidrar till att uppfylla kommunens inriktningsmål. I första hand är de mål aktuella som handlar om att Motala ska bli ett attraktivare och mer hållbart samhälle med förbättrade pendlingsmöjligheter. Ett förslag till inriktning för den fysiska planeringen antogs år 2011. Frågor som framhålls är behovet av ett ökat regionalt samarbete kring ortstruktur, besöksnäring, infrastruktur och kommunikationer. Behovet av en trafikstrategi och en gröstrukturplan för Motala tätort lyfts fram liksom planering för skydd av vattenresurser och masshantering.

Politiskt ansvar:	KS
Ansvar:	Stabsbyggnadsenheten
Medverkande:	Alla berörda förvaltningar och verksamheter
Antagande:	KF 2006-05-22 § 65
Uppdatering	2006, Aktualitetsprövning augusti 2010

Tillhörande styrdokument:

Inriktning ÖP	09/KS 0483
Landsbygdsprogram	06//KS 0389
Friluftspan	10/TN 0142
Vindkraftsplan	KF 2011-04
TÖP-LIS	Under framtagande
Grönstrukturplan	Planprioritering
Cykelplan	Ingår i projekt Motala cykelstad 2015
Trafikstrategi	Utarbetas i samråd med Tekniska förvaltningen
Detaljplaner	Utarbetas samt antas vid behov

Avfallsplan **05/KS 0412, 11/KS 0031 (förlängning)**

Alla kommuner i Sverige måste ha en aktuell avfallsplan. Kommunfullmäktige beslutade 2012 att förlänga avfallsplanen från 2007 - 2010 i avvaktan på att arbetet med den nationella avfallsplanen slutförs. Arbetet med att revidera planen kommer att påbörjas så snart en nationell avfallsplan finns att tillgå. Avfallsplanen omfattar mål och åtgärder inom sju olika målområden för avfallshanteringen som identifierats utifrån bl.a. regionala och nationella miljömål, den nationella avfallsplanen och aktuell lagstiftning samt diskussioner i avfallsplaneringsprocessen.

Politiskt ansvar: VAN
Ansvar: TF Vatten och återvinning
Medverkande: KLF Stab, SBE, Miljö o Hälsa,
Antagande: 2007-02-26 KF § 63
Uppdatering: Vart fjärde år. Förlängd i avvaktan på ny nationell avfallsplan

Tillhörande styrdokument:

- Lokala föreskrifter om avfallshantering för Motala och Vadstena kommuner
- Taxa för avfall för Motala och Vadstena kommuner

Tillsynsplan för Miljö- och hälsoskyddsenheten 13/PMN 0186

Plan- och miljönämnden är som operativ tillsynsmyndighet enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) skyldig att ha register över tillsynsobjekt, behovsutredning och tillsynsplan. Tillsynsplanen redovisar hur Miljö- och hälsoskyddsenheten utifrån identifierade behov och tillgängliga resurser planerar tillsynsverksamheten för att uppfylla mål och lagkrav som nationella miljökvalitetsmål, folkhälsomål, regionala miljömål, miljökvalitetsnormer, förvaltningsrättsliga regler, angivna tillsynsintervaller och lokala politiska dokument. Planen omfattar även övriga arbetsuppgifter som ålagts enheten enligt fastställt reglemente.

Tillsynsplanen omfattar åtgärder för aktuellt år samt en övergripande planering för de efterföljande två åren.

Politiskt ansvar: PMN
Ansvar: Miljö och hälsa
Medverkande: Miljö och hälsa i samråd med övriga kommunala förvaltningar
Antagande: PMN
Uppdatering: Varje år

Klimat- och energiplan 13/KS 0064

Den lagstadgade planen för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen kombineras med en klimatplan med särskilt fokus på den lokala energianvändningens effekt på klimatet.

Politiskt ansvar: TN
Ansvar: Fastighetschefen (energiplanering och upphandling av el)
Medverkande: Alla förvaltningar och verksamheter
Antagande: KF 2013-12-16 §120
Uppdatering: Varje mandatperiod

Tillhörande styrdokument:

- Resepolicy
- Gemensamma anvisningar för tjänsteresor
- Gemensamma anvisningar för fordon och trafiksäkerhet
- Ramavtal för upphandling av fordon och samhällsbetalda resor
- Lokalplanering

Vattenplan 92/KK 0178

Stadsbyggnadsenheten har ett uppdrag (11/KS 0035) att kartlägga kommunens övergripande vattenarbete samt föreslå framtida organisation, ansvar och arbetssätt för att förverkliga vattendirektivets intentioner. Detta innebär bl a att en vattenplan ska upprättas för att säkerställa att Vattendirektivets intentioner uppfylls. Vattenplanen är en kommunal handlingsplan som ska omfatta allt yt- och grundvatten i Motala kommun och är till för att nå miljökvalitetsnormerna god status i våra vattenförekomster. Handlingsplanen behandlar de miljöproblem som identifierats i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och redovisar konkreta mål och åtgärder som bedöms vara viktigt att arbeta med i Motala kommun. En del i detta arbete är att trygga försörjningen av rent

dricksvatten. Den nuvarande vattenplanen från 1998 behöver uppdateras för att hantera aktuella frågeställningar och arbetssätt.

Politiskt ansvar: KS
Ansvar: Stabsbyggnadsenheten
Medverkande: SBE, KLF, VA-grupp med representanter för VA, PMN, TF
Antagande: KF
Uppdatering: Färdig för antagande 2016

Tillhörande styrdokument:

- Dagvattenpolicy
- Vatten- och avloppsplan (VA-plan)
- Kalkningsplan
- Va-taxa
- ABVA (Allmänna bestämmelser för användande av Motala kommuns vatten- och avloppsanläggningar i Motala kommun)
- Riktlinjer för utsläpp av avloppsvatten från verksamheter
- Råd och anvisningar för fettavskiljare i Motala kommun

Förvaltningsövergripande styrdokument

Upphandlingspolicy **12/KS 0087**

Upphandlingspolicyn med tillhörande riktlinjer beskriver generella principer som ska gälla vid all kommunal upphandling samt ger anvisningar för hur upphandlingar ska utformas så att även lokala och mindre företag ska kunna vara med och lämna anbud. Riktlinjerna innehåller en tydlig reglering av vilka miljökrav som ska ställas. Sociala och etiska krav ska ställas där så är möjligt. Policyn gäller för samtliga sex kommuner inom inköpssamverkan i Västra Östergötland. En upphandlingsplan ska upprättas inför varje nytt verksamhetsår som underlag för planering och prioritering.

Politiskt ansvar: KS
Ansvar: KLF Ekonomi
Medverkande: Alla berörda förvaltningar och verksamheter
Antagande: KF 2012-04-23 §49
Uppdatering: 2012, vid behov

Tillhörande styrdokument:

- Riktlinjer

Kostpolicy **13/KS 0232**

Kommunens kostverksamhet beskrivs som en del av arbetet för en långsiktigt hållbar utveckling som innefattar ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv. Kostpolicyn är vägledande för hela kommunen och vilka krav som ställs på den mat som kommunen serverar. Gemensamma anvisningar som fastställs av kommunchefen ska tas fram enligt kostpolicyn

Politiskt ansvar: KS
Ansvar: KLF Stab
Medverkande: KLF, Kostenheten, Bildning, Socialförvaltningen
Antagande: KF
Uppdatering: 2013

Tillhörande styrdokument:

- Anvisningar för
förskola/skola Under framtagande
- Anvisningar
socialförvaltningen Planeras

Naturvårdsprogram 13/KS 0053

Programmet omfattar två delar. En obligatorisk kunskapsdel som redovisar kommunens värdefulla naturområden som underlag den fysiska planeringen. En frivillig programdel med strategier, mål och åtgärder för att säkerställa bevarande av naturvärden. Klargör mål och ambitioner för det kommunala naturvårdsarbetet.

Ansvar:	Tekniska förvaltningen/kommunekologen
Medverkande:	Alla berörda förvaltningar och verksamheter
Antagande:	KF 2014-0-24 § 15
Uppdatering	Varje mandatperiod, kunskapsunderlag löpande

Tillhörande styrdokument:

- Strategi kommunal skog
- Skogsbruksplan
- Skötselplaner naturreservat
- Skötselplaner tätortsnära grönområden
- Skogspolicy (under framtagande)

5. Formell process miljöprogram

Uppföljning

Uppföljning av beslutade mål sker i enlighet med kommunens ledningssystem LedMot.

En analys och utvärdering av resultat mot beslutade strategier och politiska prioriteringar samt nationella och regionala miljömål genomförs årligen och redovisas i kommunens årsredovisning.

Uppdatering

Förteckning över styrdokument ska uppdateras vid förändringar.

Fördelning av uppdrag och ansvar sker via kommunens beslutsstödssystem Hypergene.

Aktualitetsprövning

Programmet ska ses över en gång per mandatperiod. Ett förslag till reviderat miljöprogram tas av fram i slutet av varje mandatperiod. Programmet bör samordnas med kommunens lokala utvecklingsplan, LUP.

Remiss

Hållbar utveckling kräver långsiktiga insatser och ett övergripande arbetssätt som löper över flera mandatperioder. För att uppnå avsedd effekt med koppling till inriktningsmålet för hållbarhet, är det angeläget att miljöprogrammet är väl känt och förankrat såväl internt som externt. Dokumentet bör därför vara föremål för en bred remiss som omfattar både kommunala och regionala aktörer inom såväl förvaltning, politik, näringsliv, föreningsliv och allmänhet.

Fastställande

Inför varje ny mandatperiod genomförs en översyn av samtliga övergripande styrdokument. I samband med detta prövas miljöprogrammets inriktning för att därefter formellt fastställas av kommunfullmäktige.

Bilaga:

- 1) Miljöpolicy för Motala kommun
- 2) Status antagna styrdokument 2013
- 3) Hur styr vi mot de nationella miljömålen?

Referenser

Styrdokument och uppföljning nationell och regional nivå www.miljomal.se

Miljöpolicy för Motala kommun

Motala kommun ska verka för en bättre miljö genom att ständigt värdera det vi gör utifrån miljöpåverkan. Vi styr verksamheten mot en hållbar utveckling där miljöpåverkan beaktas i varje beslut på alla nivåer i organisationen.

Utvecklingen ska ske i harmoni med den lokala miljön utan att den tar skada lokalt eller någon annanstans, vare sig nu eller i framtiden.

Vi uppnår detta genom att:

- miljöarbetet är förebyggande och öppet med ständig förbättring i fokus
- bedriva ett systematiskt miljöarbete med tydliga mål och uppföljning för att säkerställa att gällande lagstiftning och övergripande mål uppfylls
- ständigt sträva efter minskad förbrukning av resurser i form av energi och råvaror samt öka andelen förnybar energi
- påverka med de miljökrav vi ställer på företag, leverantörer, myndigheter och organisationer vid upphandling av varor och tjänster
- öka kunskapen och engagemanget för miljöfrågor hos alla anställda och förtroendevalda så att vårt arbete ständigt förbättras och utvecklas
- informera om vårt miljöarbete och våra miljömål samt föra en dialog med kommuninvånare och andra intressenter
- inom de nätverk och organisationer där kommunen ingår samverka för kunskap, erfarenhetsutbyte och gemensamma åtgärder

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2014-xx-xx

Camilla Egberth
Kommunalråd

Karl-Axel Pettersson Molinder
Kommunfullmäktiges ordförande

Bilaga 2. Status lagstadgade kommunala styrdokument

Revidera så att förteckningen endast omfattar lagstadgade styrdokument???

Ta bort dagvattenpolicy

Befintliga styrdokument	Beslutsinstans	År	Status
Översiktsplan	KF	2006	Aktualitetsprövad 2012
Avfallsplan	KF	2002	Förlängd tillsvidare 2012 i avvaktan på ny nationell avfallsplan
Klimat- och energiplan	KF	2009	Uppdateras 2013
Naturvårdsplan	KF	2001	Uppdateras 2013
Vattenplan	MHN	1998	Uppdateras senast 2016

Styrdokument	Lagkrav	Innehåll
Översiktsplan	Plan- och miljölagen PBL 3 kap 1§	Kommuner ska ha en översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunens yta. Syftet är att ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.
Avfallsplan	Miljöbalken (1998:808)	Ska styra mot att minska avfallsmängderna och underlätta avfallshanteringen i kommunen.
Klimat – och energiplan	Lag om kommunal energiplanering (1977:439)	Långsiktig strategi och plan för energianvändning som ska styra mot att minska klimatutsläppen från kommunen.
Vattenplan	Vattenförvaltningsförordningen (2004:660)	Krav på årlig rapportering av åtgärder till Havs- och vattenmyndigheten. Syftet är att uppnå god status i våra vattendrag i enlighet med vattendirektivet.
Naturvårdsprogram	Rekommendation från Naturvårdsverket.	Frivilligt för kommuner. Kunskapsunderlag för fysisk planering. Visar en kommuns status och ambition inom området.

Bilaga 3. Nationella miljömål - intern fördelning av ansvar i Motala kommun

Styrdokument	Ansvarig nämnd	Begränsad klimat-påverkan	Frisk luft	Bara naturlig försurning	Giffri miljö	Skyddande ozonskikt	Säker strålmiljö	Ingen övergödning	Levande sjöar och vattendrag	Grundvatten av god kvalitet	Hav i balans	Myllrande våtmarker	Levande skogar	Ett rikt odlingslandskap	Storslagen fjällmiljö	God bebyggd miljö	Ett rikt växt- och djurliv
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Miljöpolicy	KS	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x
Upphandlingspolicy	KS	x			x												
Kostpolicy	KS	x			x			x						x		x	
Anvisningar förskola/skola	BN	x															
Anvisningar socialförvaltningen	SN	x															
Översiktsplan	KS	x	x	x				x	x			x	x	x		x	x
Landsbygdsprogram	KS	x												x		x	
Vindkraftsplan	KS	x	x	x												x	
Friluftsplän	TN															x	x
Grönstrukturplan	KS												x	x		x	x
TÖP-LIS	KS								x							x	x
Cykelplan	TN	x	x	x												x	
Trafikstrategi	TN	x	x	x												x	
Detaljplaner	KS/PM N	x														x	
Avfallsplan	VAN	x	x		x			x								x	
Avfallsföreskrifter	VAN				x											x	
Avfallstaxa	VAN				x											x	
Miljöledningssystem	VAN	x			x												
Tillsynsplan	PMN	x	x	x	x	x	x	x	x	x						x	
Klimat- och energiplan	TN	x	x	x													
Resepolicy	PN	x	x					?								x	
Anvisningar för fordon och trafiksäkerhet																	
Ramavtal fordon och samhällsbetalda resor	KS	x	x													x	
Lokalplanering	KS	x	x	x													

Vattenplan	?				x			x	x	x	x	x						x	x
<i>Dagvattenpolicy</i>	KS							x	x	x		x						x	
<i>VA-plan</i>	VAN							x										x	
<i>Kalkningsplan</i>	PMN		x							x									x
<i>VA-taxa</i>	VAN									x	x								
													x	x	x				x
Naturvårdsprogram	TN								x				x	x	x				x
<i>Skogsbruksplan</i>	TN													x					x
<i>Skötselplaner NR</i>	TN												x	x	x				x
<i>Skötselplaner grönområden</i>	TN								x				x	x					x
<i>Skogsstrategi</i>	KS?												x	x					x